กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา*

The Process of Developing Rehabilitation of Murder Prisoners According to Buddhist Peaceful Means: A Case Study of Pattaya Remand Prison

[1]มนูญ สำเร็จ, พระมหาหรรษา ธมมฺหาโส และ อดุลย์ ขันทอง

[1]Manoon Sumrej, Phramaha Hansa Dhammahāso and Adoon Khunthong

[1]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[1]Mahachulalongkorntajavidyalaya University, Thailand.

[1]Corresponding Author's Email: manoonsumrej99 @hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาวิเคราะห์บริบทเรือนจำพิเศษพัทยา และแนวคิด ทฤษฎี อาชญาวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับการฆ่า และแนวคิดการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น 2) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี วิธีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี และ 3) นำเสนอกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา การศึกษาใช้การวิจัยแบบผสมผสานโดยออกแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 43คน และการสนทนากลุ่มจากผู้เชียวชาญจำนวน 13 ท่านนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเนื่องจากผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยามีจำนวนมากปัญหาด้านงบประมาณที่มีจำนวนจำกัดปัญหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพฤตินิสัย การจัดกิจกรรมฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ขนาดพื้นที่เรือนจำที่ใช้สำหรับการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมีความคับแคบ และเนื้อหาหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานภายนอกสามารถนำไปประกอบอาชีพได้หลังพ้นโทษ 2) เครื่องมือในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น เพื่อให้มีพฤตินิสัยที่พึงประสงค์ คือหลักไตรสิกขา การใช้พุทธสันติวิธีนำทาง เสริมสร้างศีลธรรม แนะนำการใช้ชีวิต ฝึกจิตให้ผ่องใส พัฒนาให้ฉลาดทางอารมณ์และหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์ คือ หลักภาวนา 4 3) นำเสนอกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา ซึ่งเป็นการสร้างสันติสุขให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กระบวนการ; พัฒนาพฤตินิสัย; ผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น; พุทธสันติวิธี

*Received January 27, 2021; Revised May 14, 2021; Accepted June 6, 2021

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to study and analyze the context of Pattaya Remand Prison, including the concepts and theories of criminology, the concepts of killing, and the concepts of rehabilitation development for inmates convicted of homicide; 2) to study and analyze concepts, theories, and methods of rehabilitation development for inmates convicted of homicide according to the Buddhist peaceful means; and 3) to present the rehabilitation development process for inmates convicted of homicide using Buddhist peaceful means in a case study of Pattaya Remand Prison. The study applied mixed-methods research by way of research and development (R&D). A sample group consisted of 40 inmates convicted of homicide. The research instruments for data collection were an interview form with 43 persons and focus group discussion with 13 experts. The acquired data were analyzed by mean of data classification techniques.

From the study, the following results are found 1) The problems are discovered as follows: the operation of rehabilitation development for inmates due to the large number of inmates in Pattaya Remand Prison, the limited budget, the requirements for rehabilitation development, the arrangement of different vocational training activities for inmates in order to minimize recidivism, the insufficient staff for the work operations, the size of a prison used for rehabilitation program is too small, and the content of rehabilitation program is incompatible with the external labor market that inmates are unable to pursue a career when sentences are ended; 2) The tools used for rehabilitation development of inmates convicted of homicide in order for them to develop desirable behaviors are Trisikkhā (the Threefold Learning) as well as using the Buddhist peaceful means to lead a decent life, enhance morality, train the mind for purity, and improve emotional intelligence. While Bhāvanā (the Four Developments) are applied to evaluate the result of human development; and 3) The presentation of the rehabilitation development process for inmates convicted of homicide using Buddhist peaceful means in a case study of Pattaya Remand Prison is, therefore, the establishment of sustainable peace in society.

Keywords: Process; Rehabilitation Development; Inmates Convicted of Homicide; Buddhist Peaceful Means

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ สงสัย และตั้งคำถามในภารกิจของกรมราชทัณฑ์ มีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวแล้วกลับมากระทำผิดซ้ำเป็นจำนวนมาก มีข่าวลือส่งต่อทางแอปพลิเคชั่นไลน์ว่ามีการปล่อยตัวนักโทษ ทำให้สังคมตื่นตระหนกและรู้สึกหวาดกลัวผู้พ้นโทษเป็นอย่างยิ่ง ในส่วนของเรือนจำพิเศษพัทยา มีสถิติการกระทำผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาด แยกตามจำนวนครั้งที่ต้องโทษ 3,023 คน เป็นชาย 2,572 คน เป็นหญิง 451 คน โดยต้องโทษครั้งที่ 1 จำนวน 1,558 คน (เป็นชาย 1233 คน เป็นหญิง 325 คน) คิดเป็นร้อยละ 51.53 ต้องโทษครั้งที่ 2 จำนวน 1,023 คน (เป็นชาย 920 คน เป็นหญิง 103 คน) คิดเป็นร้อยละ 33.84 ต้องโทษครั้งที่ 3 จำนวน 290 คน (เป็นชาย 276 คน เป็นหญิง 14 คน) คิดเป็นร้อยละ 9.59 ต้องโทษครั้งที่ 4 ขึ้นไป จำนวน 152 คน (เป็นชาย 143 คน เป็นหญิง 9 คน) คิดเป็นร้อยละ 5.04 จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเรือนจำพิเศษพัทยามีจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่กระทำผิดครั้งแรกและเป็นผู้ที่เคยกระทำผิด ได้รับการปล่อยตัวไปแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือมีนักโทษเด็ดขาดที่กระทำผิดครั้งแรก ร้อยละ 51.53 และกระทำผิดซ้ำมากถึงร้อยละ 48.16 จึงเป็นข้อสงสัยว่ากระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์และของเรือนจำพิเศษพัทยาเกิดปัญหาหรือไม่ อย่างไร และควรมีกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในแนวทางใดจึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุภารกิจหลักขององค์กรได้ (Department of Corrections, 2016)

ประเด็นที่เป็นที่สนใจอย่างยิ่งในปัจจุบัน คือ ผู้กระทำความผิดในคดีฆ่าผู้อื่นและเคยต้องโทษมาแล้วเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำไป กลับมากระทำผิดซ้ำในลักษณะคดีที่รุนแรง มีพฤติกรรมทารุณโหดร้าย สร้างความหวาดกลัวให้กับสังคมเป็นอย่างมาก (Strategy and Plan Division, 2019)

เรือนจำพิเศษพัทยา เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีฐานะเป็นเรือนจำพิเศษควบคุมผู้ต้องขังชายและหญิงคดีระหว่างการสอบสวน พิจารณาไต่สวนและอุทธรณ์ฎีกาทุกคดีความผิดที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจศาลจังหวัดพัทยา และควบคุมนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี เป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงในระดับกลาง มีภารกิจในด้านการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัย โดยมุ่งมั่นพัฒนาแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ได้รับการพัฒนาทั้งทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพ และพัฒนาจิตใจให้เป็นพลเมืองที่ดี สามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ สังคมให้การยอมรับ (Pattaya Remand Prison, 2020)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น โดยใช้หลักพุทธสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการทำหลักสูตรการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์บริบทเรือนจำพิเศษพัทยา และแนวคิด ทฤษฎีอาชญาวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับการฆ่า และแนวคิดการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี วิธีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี

3. เพื่อนำเสนอแนวทาง สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษพัทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง“กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา” เป็นการวิจัยแบบ Research and Development (R and D) มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาด้านแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง รวมทั้งการพัฒนาพฤตินิสัยตามแนวพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น จำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1) การสัมภาษณ์ จำนวน 43 คน

2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) จำนวน 13 คน

3) ผู้วิจัยนำร่างหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น เรือนจำพิเศษพัทยา จำนวน 40 คน

4) การประเมินผลและปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยมีการสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และนำข้อมูลเหล่านั้น มาวิเคราะห์สังเคราะห์อธิบาย และตีความจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อนำเสนอเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษา กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเรือนจำพิเศษพัทยา

ปัญหาด้านผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยามีจำนวนมากเกินความจุของเรือนจำ และมีความเป็นอยู่ในสภาพที่แออัด เนื่องจากเรือนจำมีพื้นที่จำกัด ทำให้การจัดอบรมด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ไม่สามารถรองรับจำนวนผู้ต้องขังเข้าอบรมจำนวนมากได้ และเรือนจำมีการย้ายผู้ต้องขังอยู่ตลอด ทำให้ผู้ต้องขังไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตร ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เนื่องจากรู้แนวทางและลู่ทางในการหลีกเลี่ยงการอบรม ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วไม่สามารถแยกผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำหรือผู้ต้องขังที่ไม่กระทำผิดซ้ำออกจากกันได้ จากแบบสังเกตด้านผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ ไม่มีความสนใจและไม่ให้ความสำคัญในโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ต้องขังที่เข้าเรือนจำเป็นครั้งแรก จะให้ความสนใจเข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมากกว่าส่วนการแยกประเภทผู้ต้องขัง มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในการอบรมผู้ต้องขัง จึงจัดแยกตามประเภทคดี และพฤติกรรม เป็นแนวทางที่เรือนจำพิเศษพัทยาต้องให้ความสำคัญในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อดำเนินการจัดโปรแกรมได้เหมาะสม การที่ผู้ต้องขังถูกลงโทษทางวินัย ทำให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพราะเมื่อถูกลงโทษระหว่างอบรม จะทำให้การอบรมสิ้นสุดลง และไม่ผ่านหลักสูตรการอบรมตามระยะเวลาที่กำหนด

ปัญหาด้านการบริหารจัดการในส่วนนโยบายของเรือนจำพิเศษพัทยาและปัญหาในด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ตลอดจนข้อจำกัดต่าง ๆ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการของเรือนจำพิเศษพัทยา ได้ดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การรับตัวผู้ต้องขัง โดยการจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง และทรัพย์สิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลการจำแนกลักษณะ ข้อพึงปฏิบัติของผู้ต้องขังในเรือนจำ ตลอดจนการย้ายผู้ต้องขัง ช่วงที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำ จะเน้นการจัดสวัสดิการ และการพัฒนาพฤตินิสัย ส่วนการควบคุมและการดูแลรักษาวินัย จะเน้นในเรื่องควบคุมผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการหลบหนี และช่วงที่ 3 การปล่อยตัว โดยคำสั่งศาลหรือปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขของกรมราชทัณฑ์ รวมถึงการที่ผู้ต้องขังได้เสียชีวิตหรือได้รับโทษประหารชีวิตด้วย 2) ปัญหาในด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม บางโครงการไม่มีความเหมาะสม ผู้ต้องขังไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงหลังพ้นโทษ ตลอดจนนโยบายย่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงทุกปี เนื่องจากผู้บริหารมีการสับเปลี่ยนโยกย้าย จึงทำให้การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังและการฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขังไม่มีความต่อเนื่อง งบประมาณที่กรมราชทัณฑ์จัดสรรให้แก่เรือนจำพิเศษพัทยาไม่เพียงพอสำหรับการจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง และข้อจำกัดในเรื่องของขนาดของเรือนจำ ซึ่งอยู่ในกลุ่มของเรือนจำความมั่นคงปานกลาง กำหนดโทษสูงสุดไม่เกิน 15 ปี แต่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดพัทยาเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านยาเสพติดรุนแรง และเรือนจำมีปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำมีความแออัด ผู้ต้องขังต้องอยู่ปะปนกัน ไม่สามารถแยกประเภท หรือจำแนกประเภทที่ชัดเจนได้ ทำให้เจ้าหน้าที่มุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมและการปราบปรามยาเสพติดมากกว่างานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ข้อจำกัดในเรื่องอัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังไม่สมดุล บุคลากรในหน่วยงานไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น นักจิตวิทยา นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจำแนกผู้ต้องขัง ตลอดจนข้อจำกัดของผู้ต้องขังต้องมีการย้ายระบายไปเรือนจำอื่น ไม่สามารถอบรมจนครบหลักสูตร

ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง และไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในงานฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังโดยตรง ซึ่งไม่มีความรู้ในวิชาชีพนั้น ๆ เจ้าหน้าที่ไม่มีคุณสมบัติทางด้านการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในงานพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังบางคนไม่ให้ความสำคัญ หรือไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร สอดคล้องกับแบบสังเกตการปฏิบัติงานด้านเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ซึ่งเรือนจำไม่มีนักวิชาชีพเฉพาะ เช่น นักจิตวิทยา

ปัญหาด้านสถานที่ ขนาดพื้นที่เรือนจำที่ใช้สำหรับการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมีความจำกัด สภาพแวดล้อมภายในสถานที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม ไม่มีเรือนนอนแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะสำหรับผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโปรแกรม และวัสดุ-อุปกรณ์ไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ควรมีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานภายนอก ผู้ต้องขังส่วนมากให้ความสนในการที่จะนำไปประกอบอาชีพได้หลังพ้นโทษ การจัดอบรมตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูของเรือนจำจะมีการเชิญวิทยากรภายนอกจากหลาย ๆ ที่เข้ามาอบรมผู้ต้องขัง จึงมีปัญหาในเรื่องของการนัดหมายวิทยากร เนื่องจากไม่สามารถเข้ามาอบรมได้ตามที่กำหนด และเป็นปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการอบรมในการจัดตารางวิทยากร เพื่อให้งานสำเร็จลงได้และระยะเวลาในการอบรม การจัดอบรมตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูของเรือนจำบางหลักสูตรไม่มีความเหมาะสม เช่น การปฐมนิเทศผู้ต้องขังรับใหม่ น่าจะมีการอบรมทุกวันตลอดจนการอบรมบางหลักสูตรมีระยะเวลากำหนดไว้ 30 วัน และบางหลักสูตรมีกำหนดไว้ 45 วัน ซึ่งในแต่ละหลักสูตรระยะเวลาแตกต่างกัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่สามารถจัดได้ครบตามที่กำหนดสอดคล้องกับแบบสังเกต

2. ความต้องการสู่วิธีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเรือนจำพิเศษพัทยา

ความต้องการจำเป็นเชิงนโยบาย เรือนจำพิเศษพัทยามีนโยบายที่ไม่เหมาะสมบางโครงการในการอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง ดังนั้น วิธีการพัฒนาควรมีนโยบายเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และควรมอบหมายให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในเรือนจำดำเนินการ เรือนจำพิเศษพัทยามีเจ้าหน้าที่สำหรับฝึกอบรมผู้ต้องขังไม่เพียงพอ ดังนั้น เจ้าพนักงานเรือนจำพิเศษพัทยาควรมีการติดต่อหรือขอความร่วมมือกับองค์กรภายนอกในพื้นที่ที่เรือนจำตั้งอยู่ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่องมากขึ้นกว่าเดิมและเรือนจำพิเศษพัทยามีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

ความต้องการเชิงปฏิบัติการเรือนจำพิเศษพัทยามีปัญหาในการอบรมผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาดังกล่าวสู่วิธีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอบรมฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และเสนอให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตหลังพ้นโทษ และควรจัดให้มีการอบรมผู้บริหารเรือนจำทั้งในระดับผู้บัญชาการและระดับหัวหน้าฝ่ายให้มีความรู้และความเข้าใจในงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เพื่อจะได้มีความเข้าใจและสามารถประสานการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย และปัญหาต่างๆสู่วิธีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธีตามแนวทางพระพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักการสำคัญของการพัฒนามนุษย์อย่างไว้อย่างยั่งยืน ทั้งในมิติของหลักการ รูปแบบ กระบวนการ วิธีปฏิบัติการไปจนถึงการประเมินผลการพัฒนา โดยใช้หลักการ ดังนี้

1. หลักไตรสิกขา เพราะผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีพฤตกรรมการทำผิดที่รุนแรงจึงต้องนำ หลักการฝึกฝนและพัฒนามนุษย์ที่ในทางพุทธศาสนาจัดวางเป็นหลัก เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ (Phrakhru Phisaipariyatikit, and Plodphal, 2018) และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพประกอบด้วย

1.1 ศีล เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมเคยชิน เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีล คือ วินัย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นตัวการจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยจัดระเบียบความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้เหมาะกับการพัฒนาและให้เอื้อโอกาสในการที่จะพัฒนา เมื่อฝึกได้ผลจนมีพฤติกรรมเคยชินที่ดี และการจัดสภาพแวดล้อมที่จะป้องกันไม่ให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดี และเอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่ดี ที่พึงประสงค์ การฝึกคนให้คุ้นกับพฤติกรรมที่ดี ตลอดจนการจัดระเบียบระบบทั้งหลายทั้งปวงในสังคมมนุษย์ (Phra Paisal Visalo, 1999)

1.2 สมาธิ เป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านความสามารถของจิต เช่น ความเข็มแข็งมั่นคง ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความแน่วแน่มั่นคง ความมีสติ สมาธิ (Phramaha Kamphon Khunangaro, 2016) และในด้านความสุข เช่นความอิ่มใจ ความร่าเริงเบิกบานใจ ความสดชื่นผ่องใส ความรู้สึกพอใจ พูดสั้นๆ ว่า พัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพของจิต (Phra Dhammakosajara (Prayoon Dhammajitto), 2006)

1.3 ปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรองตรวจสอบ คิดการต่าง ๆ สร้างสรรค์ เฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริง หรือรูปเห็นตามที่มันเป็นตลอดจนรู้แจ้งความจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง จนถึงขั้นรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิต ที่ทำให้มีจิตใจเป็นอิสระ ปลอดปัญหา ไร้ทุกข์ เข้าถึงอิสรภาพโดยสมบูรณ์ (Phra Bhramagunabhorn (P. A.Payutto), 2019)

2. หลักภาวนา 4 เป็นหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์ ตามหลักไตรสิกขา คำว่าภาวนา แปลว่า ทำให้เจริญ ทำให้เป็น ทำให้ขึ้น หรือฝึกอบรม ภาวนาจัดเป็น 4 อย่าง คือ (Phra Dhammapitaka (PrayudhPayutto), 2000)

2.1 กายภาวนา (การพัฒนากาย) คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2.2 ศีลภาวนา (การพัฒนาศีล) คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์ในสังคม

2.3 จิตภาวนา (การพัฒนาจิต) คือ การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในความดีงาม ความเข้มแข็งมั่นคง สงบสุข และเป็นอิสระ

2.4 ปัญญาภาวนา (การพัฒนาปัญญา) คือ การเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเหตุผลและการหยั่งรู้ความจริง จนเข้าถึงอิสรภาพ มีชีวิตที่ดีงามปลอดทุกข์ปราศจากปัญหา

กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษพัทยา

1. การสร้างหลักสูตรการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Information) คือ ผู้ต้องขังในคดีฆ่าผู้อื่น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอาชญาวิทยา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญคดีฆ่าผู้อื่น ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ผู้บริหารเรือนจำ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและผู้รับผิดชอบด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง มาจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรการอบรมพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น ดังนี้

1.1 วิชาบังคับพื้นฐาน เกี่ยวกับการจูงใจและสร้างสัมพันธภาพ การสร้างบรรทัดฐาน กลุ่มฝึกระเบียบวินัย การเข้าใจชีวิตและรู้จักคุณค่าของตนเอง

1.2 วิชาภาคบังคับเฉพาะ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น ประกอบด้วย พุทธสันติวิธีนำทาง เสริมสร้างศีลธรรม พฤติกรรมนำชีวิต สร้างจิตให้ผ่องใส การใช้ความฉลาดทางอารมณ์

1.2.1 การให้ความรู้และความเข้าใจ (Knowledge & Understanding) เกี่ยวกับการใช้พุทธสันติวิธีนำทาง การเสริมสร้างศีลธรรม โดยการอบรมหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมและการใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต

1.2.2 ปรับทัศนคติและพฤติกรรม (Attitude & Behavior) โดยการแนะนำการใช้ชีวิตการทำความเข้าใจกับพฤติกรรมการกระทำผิดของตนเอง การเรียนรู้ผลกระทบและความรู้สึกของผู้เสียหาย จิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนการฝึกจิตให้ผ่องใส โดยนำหลักสูตรจิตตภาวนา หลักสูตรเรือนจำเรือนธรรม หรือการอบรมพัฒนาจิตใจระยะสั้นมาดำเนินการ

1.2.3 ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ (Skill) เกี่ยวกับทักษะการเผชิญปัญหาและการแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธี ทักษะการควบคุมอารมณ์โกรธและการจัดการกับความเครียด ทักษะการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุนแรง การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

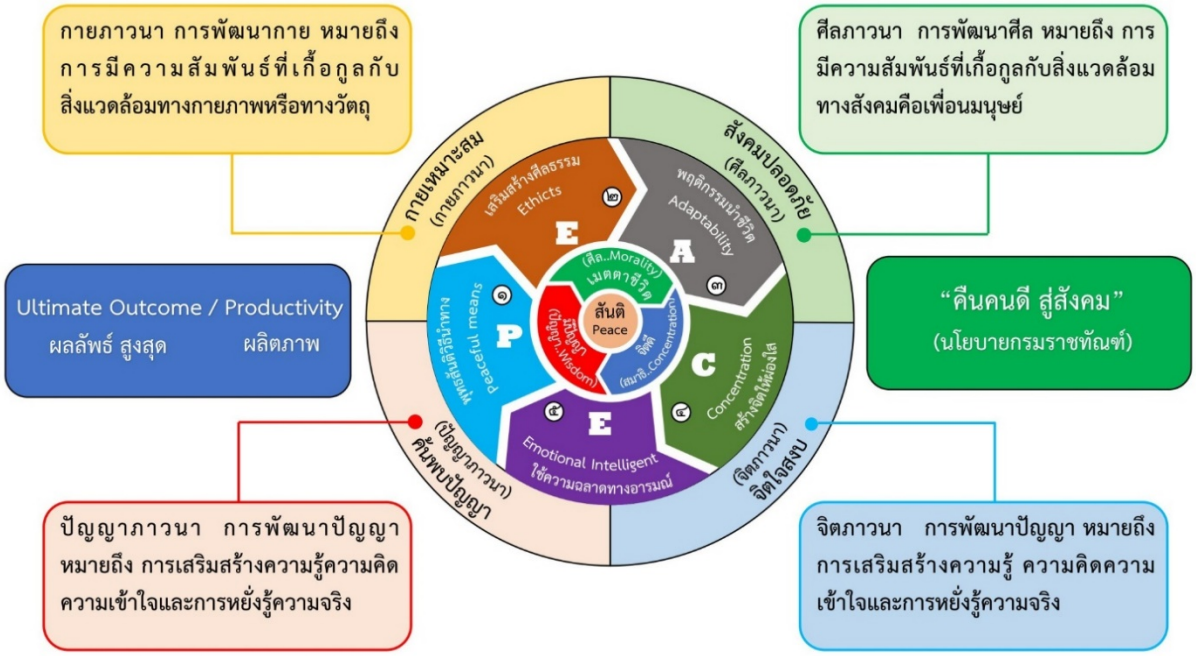
2. การทดลองใช้หลักสูตรการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา

ผู้วิจัยนำ (ร่าง) หลักสูตรการอบรมพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น ไปทดลองใช้ในกลุ่มนักโทษเด็ดขาดคดีฆ่าผู้อื่น ไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง เพื่อให้ต้นแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะนำไปใช้

3. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี กลุ่มตัวอย่างในการประเมินหลักสูตร คือ ผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น จำนวน 40 คน มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นและเข้าใจตนเองมากขึ้น ไม่ผิดวินัยเรือนจำพร้อมปฏิบัติตนสู่สังคมภายหลังพ้นโทษได้

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา แบ่งกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยออกเป็น หลักการหรือเครื่องมือในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น เครื่องมือหรือกระบวนการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธีศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา

โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยออกเป็น หลักการหรือเครื่องมือในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น (แกนใน) เครื่องมือหรือกระบวนการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (แกนกลาง) และหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์ (แกนนอก) โดยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แกนใน คือ หลักการหรือเครื่องมือในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น เพื่อให้มีพฤตินิสัยที่พึงประสงค์ เป็นที่ยอมรับของสังคม ภายหลังพ้นโทษ อันประกอบด้วยคำ 3 คำ คือ "เมตตาชีวิต จิตดี มีปัญญา" ซึ่งมาจากหลักธรรมในไตรสิกขา คือ "ศีล สมาธิ ปัญญา"

1) เมตตาชีวิต (ศีล) เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรม โดย เฉพาะพฤติกรรมเคยชิน เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีล ก็คือวินัย วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เพราะว่าวินัยเป็นตัวการจัดเตรียมชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยจัดระเบียบความเป็นอยู่การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้เหมาะกับการพัฒนาและให้เอื้อโอกาสในการที่จะพัฒนา เมื่อฝึกได้ผลจนคนมีพฤติกรรมเคยชินที่ดีตามวินัยนั้นแล้วก็เกิดเป็นศีล ดังนั้น โดยสรุปวินัยจะมาในรูปของการฝึกพฤติกรรมเคยชินที่ดี และการ

จัดสภาพแวดล้อม ที่จะป้องกันไม่ให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดี และเอื้อต่อการมีพฤติกรรมที่ดี ที่พึงประสงค์ การฝึกคนให้คุ้นกับพฤติกรรมที่ดี ตลอดจนการจัดระเบียบระบบทั้งหลายทั้งปวงในสังคมมนุษย์

2) จิตดี (สมาธิ) เป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิต ทั้งในด้านคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านความสามารถของจิต เช่น ความเข็มแข็งมั่นคง ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความแน่วแน่มั่นคง ความมีสติ สมาธิ และในด้านความสุข เช่นความอิ่มใจ ความร่าเริงเบิกบานใจ ความสดชื่นผ่องใสความรู้สึกพอใจ พูดสั้น ๆ ว่า พัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพของจิต

3) มีปัญญา (ปัญญา) เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรองตรวจสอบ คิดการต่าง ๆ สร้างสรรค์ เฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริง หรือรู้เห็นตามที่มันเป็นตลอดจนรู้แจ้งความจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง จนถึงขั้นรู้เท่าทันธรรมดาของโลกและชีวิต ที่ทำให้มีจิตใจเป็นอิสระ ปลอดปัญหา ไร้ทุกข์ เข้าถึงอิสรภาพโดยสมบูรณ์

2. แกนกลาง คือ เครื่องมือหรือกระบวนการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ การคืนคนดีมีคุณค่ากลับสู่สังคมภายหลังพ้นโทษ โดยมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้ “ใช้พุทธสันติวิธีนำทาง เสริมสร้างศีลธรรม แนะนำการใช้ชีวิต ฝึกจิตให้ผ่องใส พัฒนาให้ฉลาดทางอารมณ์”

1) พุทธสันติวิธีนำทาง (Peaceful Means) คือ การใช้แนวทางพุทธสันติวิธี คือการสร้างสันติภาพด้วยหลักการของพระพุทธเจ้า คือการสร้างสันติจากภายในสู่ภายนอก การแก้ปัญหาความขัดแย้งไปที่เรื่องของชีวิต โดยมุ่งหมายไปที่เรื่องของชีวิต และสอนเฉพาะเรื่องที่สามารถนำไปถอนทุกข์ถอนปัญหาของชีวิตให้กับผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น

2) เสริมสร้างศีลธรรม (Ethicts) คือ การให้รู้และเข้าใจหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนา การประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมือง การประพฤติปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม วัฒนธรรมและหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

3) พฤติกรรมนำชีวิต (Adaptability) คือ การแนะนำทักษะชีวิต หรือ Life Skill ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะ หรือ ความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา (Psychology Social Competence) ที่เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพ เอดส์ ยาเสพติด ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม ฯลฯ เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หรือจะกล่าวง่าย ๆ ทักษะชีวิต ก็คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันเพื่อให้อยู่รอดปลอดภัย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4) สร้างจิตให้ผ่องใส (Concentration) การพัฒนาจิต เป็นวิธีการที่พระพุทธเจ้าคิดค้นขึ้น แล้วตรัสสอนให้พุทธสาวก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้จิตใจสงบ และเป็นวิธีการทำให้เกิดปัญญา

5) พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligent) คือ ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข การรู้จักความฉลาดทางอารมณ์ของตนเอง เพื่อการพัฒนาและการ

ใช้ศักยภาพตนเองในการดำเนินชีวิตครอบครัว การทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

3. แกนนอก หลักภาวนา 4 เป็นหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ให้มีลักษณะ “กายเหมาะสม สังคมปลอดภัย จิตใจสงบ ค้นพบปัญญา” คำว่า ภาวนา แปลว่า ทำให้เจริญ ทำให้เป็น ทำให้ขึ้น หรือฝึกอบรม โดยประเมิน ๔ ด้าน ดังนี้

1) การพัฒนากาย (กายภาวนา) คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2) การพัฒนาศีล (ศีลภาวนา) คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์ในสังคม

3) การพัฒนาจิต (จิตภาวนา) คือ การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในความดีงาม ความเข้มแข็งมั่นคง สงบสุข และเป็นอิสระ

4) การพัฒนาปัญญา (ปัญญาภาวนา) คือ การเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเหตุผลและการหยั่งรู้ความจริง จนเข้าถึงอิสรภาพ มีชีวิตที่ดีงามปลอดทุกข์ปราศจากปัญหา

กล่าวโดยสรุปกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธีศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยออกเป็น หลักการหรือเครื่องมือในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น เครื่องมือหรือกระบวนการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์ ดังนั้น กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธีจึงสามารถนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินงานบริหารจัดการของเรือนจำพิเศษพัทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังซึ่งต้องโทษในคดีฆ่าผู้อื่น ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านกาย จิต ปัญญา ให้สมบูรณ์ ตามหลักการและแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างสันติสุขให้กับสังคมอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลจากการศึกษาวิเคราะห์บริบทเรือนจำพิเศษพัทยา และแนวคิดทฤษฎีอาชญาวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับการฆ่า และแนวคิดการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษพัทยามีจำนวนมากในขณะที่งบประมาณมีจำนวนจำกัดมีปัญหาด้านความต้องการจำเป็นในการพัฒนาพฤตินิสัยดังที่ Department of Corrections (2014) เห็นว่าในรอบปีที่ผ่านมาการปฏิบัติงานราชทัณฑ์อยู่ภายใต้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เผชิญมาอย่างต่อเนื่องทั้งผู้ต้องขังล้นเรือนจำความไม่พร้อมของสภาพเรือนจำซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังและการจัดกิจกรรมฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ขนาดพื้นที่เรือนจำที่ใช้สำหรับการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมีความคับแคบ สอดคล้องกับ Ingkasarnmanee (2008) ที่ว่าด้านสถานที่เป็นสิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมที่มีพื้นที่คับแคบซึ่งมีผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขังและเนื้อหาหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ควรสอดคล้องกับตลาดแรงงานภายนอก เพื่อให้ผู้ต้องขังไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษซึ่ง Chitsawang (2003) เห็นว่าการจัดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่อยู่ในสถานควบคุมส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับโปรแกรมแก้ไขพื้นฐานที่ดำเนินการอยู่ทั่วไปได้แก่การฝึกอาชีพการให้การศึกษาการ

อบรมทางศีลธรรมซึ่งการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวเป็นเพียงการดำเนินการขั้นพื้นฐาน ดังนั้นโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่สมบูรณ์จึงต้องเป็นโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูมุ่งผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี วิธีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธีพบว่า พระพุทธศาสนาได้มีหลักธรรมในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนดี มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือหลักไตรสิกขา อันได้แก่“ศีล สมาธิ ปัญญา”และหลักในการประเมินผลการพัฒนามนุษย์ คือ “หลักภาวนา 4” และเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ “การใช้พุทธสันติวิธีนำทาง เสริมสร้างศีลธรรม แนะนำการใช้ชีวิต ฝึกจิตให้ผ่องใส พัฒนาให้ฉลาดทางอารมณ์” ส่งผลให้ผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นที่ผ่านกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยตามแนวทางพุทธสันติวิธีมีลักษณะ “กายเหมาะสม สังคมปลอดภัย จิตใจสงบ ค้นพบปัญญา”ซึ่งสอดคล้องกับ PhraWanchai Candasâro (Kothhanam) (2017) ที่ศึกษา ผลของการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังตามแนวทางพระพุทธศาสนาของโครงการแสงธรรมบำบัดเรือนจำจังหวัดอำนาจเจริญซึ่งมี 4 ด้านคือ 1) ด้านจิตใจผู้ต้องขังน้อมนำธรรมะเข้าสู่จิตใจเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้นมีเหตุผลมีระเบียบวินัยตั้งใจประพฤติตนอยู่ในความดีงาม 2) ด้านสังคมผู้ต้องขังสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีความสุขมีจิตสำนึกที่ดีต่อครอบครัวชุมชนและสังคมสังคมเชื่อมั่นให้การยอมรับพร้อมให้โอกาสกลับคืนสู่สังคม 3) ด้านวิถีการดำเนินชีวิตผู้ต้องขังมีวิชาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษประพฤติตนเป็นคนดีดำรงชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) ด้านทัศนคติทางสังคมผู้ต้องขังรู้สึกสำนึกที่เคยกระทำผิดพลาดต่อสังคมเกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นต่อสังคมที่ให้อภัยไม่มองผู้ต้องขังเป็นคนเลวร้ายและยอบรับในการกลับเข้าสู่สังคมรวมทั้งมุ่งมั่นที่จะทำความดีตอบแทนสังคมโดยไม่หวนกลับไปกระทำความเสียหายให้สังคมอีกต่อไปทั้งนี้สิ่งที่ต่างจากเรือนจำพัทยากับอำนาจเจริญนั้นคือ ผู้ต้องขัง ที่มีความแตกต่างโดยพัทยามีความต่างและหลากหลายแบบมากกว่าอำนาจเจริญ แต่การนำแนวทางของพุทธสันติวิธีของพระพุทธศาสนายังเป็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความสันติธรรมนำทางชีวิตและกลับสู่สังคมต่อไปได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลจากการวิจัย พบว่า สามารถนำเสนอแนวทางและสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี: ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษพัทยา ซึ่งเป็นการสร้างสันติสุขให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืนสอดคล้องตามนโยบายของ Department of Corrections (2014) ในสร้างความยอมรับและความเชื่อมั่นของทุกภาคส่วนต่อภาพลักษณ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงาน “คืนคนดีสู่สังคม”

สรุป

จากการวิเคราะห์บริบท ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเรือนจำพิเศษพัทยาพบปัญหาดังนี้ ปัญหาด้านผู้ต้องขังที่มีจำนวนมากเกินความจุของเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังไม่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตรเป็นปัญหาต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ในส่วนนโยบายของเรือนจำพิเศษพัทยาและปัญหาในด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม ตลอดจนข้อจำกัดต่าง ๆ ตลอดจนนโยบายย่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงทุกปี ทำให้การพัฒนา

พฤตินิสัยผู้ต้องขังและการฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขังไม่มีความต่อเนื่อง งบประมาณที่กรมราชทัณฑ์จัดสรรให้แก่เรือนจำพิเศษพัทยาไม่เพียงพอปัญหาข้อจำกัดในเรื่องของขนาดของเรือนจำ ซึ่งอยู่ในกลุ่มของเรือนจำความมั่นคงปานกลาง กำหนดโทษสูงสุดไม่เกิน 15 ปี แต่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดพัทยาเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านยาเสพติดรุนแรง และเรือนจำมีปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำมีความแออัด ผู้ต้องขังต้องอยู่ปะปนกัน ไม่สามารถแยกประเภท หรือจำแนกประเภทที่ชัดเจนจากการดำเนินงานกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่นตามแนวทางพุทธสันติวิธี เมื่อมองในภาพรวมแล้ว สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินงานบริหารจัดการของเรือนจำพิเศษพัทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังซึ่งต้องโทษในคดีฆ่าผู้อื่น ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านกาย จิต ปัญญา ให้สมบูรณ์ ตามหลักการและแนวทางพระพุทธศาสนา จะถือเป็นการสร้างชีวิต และสร้างสันติสุขให้กับสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัย มีข้อจำกัดในการนำไปเผยแพร่เพื่อใช้ในวงกว้าง เนื่องจากเป็นการวิจัยในบริบทเฉพาะ แต่ก็สามารถใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ ในบริบทที่คล้ายคลึงกันได้ อาทิทางด้านประชากรที่มีความแตกต่างแต่ในพื้นฐานยังใช้แนวทางของพุทธสันติวิธีในการพัฒนาและประเมินผลการพัฒนาด้วยหลักภาวนา 4

2. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้า ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อเป็นต้นแบบในเชิงการวิจัยเพื่อการพัฒนา (Research and Development) ในอันที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ที่เป็นรูปธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาหลักพุทธสันติวิธีในประเด็นอื่นๆ เพื่อนำมาบูรณาการกับกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังคดีฆ่าผู้อื่น

2.3 ควรมีการติดตามผลหลังจากการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องว่ามีการนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างไร

References

Chitsawang, N. (2003). *Offender recovery program.* Bangkok: WattapongKarnpim.

Department of Corrections. (2019). *Government action planB.E. 2016-2019*. Retrieved August 5, 2020, from http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER11/DRAWER052/GENERAL/DATA0000/00000124.PDF

Department of Corrections. (2014) Operational Certification Manual Fiscal Year 2014, Level of Prison / Correctional / Detention Center / Detention Center, Administrative System Development Group Department of Corrections, Ministry of Justice. Bangkok: Correctional Printing House.

Ingkasarnmanee, P. (2008). Problems in performing work according to the correction of rehabilitation programs of the Department of Corrections. (Master's Thesis). Faculty of Social Work: Thammasat University. Bangkok.

Paopeng, N. (2015). *Problems in working among officers working for Pattaya Remand Prison and guidelines for inmates' behavior correction*. (Master Thesis). Graduate School of Public Administration: Burapha University. Chonburi.

Pattaya Remand Prison. (2020). *BriefingPattayaRemand Prison*. Chonburi: Pattaya Remand Prison.

PhrakhruPhisai pariyatikit, & Plodphal, S. (2018). Human resource development in the organization of practice Trisikkha. *Journal of MCU Social Science Review,* 3(2),62-75.

PhraDhammakosajara (Prayoon Dhammajitto). (2006). *Buddhist management approach.* Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

PhraDhammapitaka (Prayudh Payutto). (2000). *Buddhadhamma, revised and defined*. PhraNakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

PhraDhammapitaka (P.A. Payutto). (1998). *Human rights: Social harmony or social disintegration.* (2nd ed.). Bangkok: Sahadhammic.

PhraBhramagunabhorn (P. A.Payutto). (2019). *Buddhism develops people and society.* Retrieved October 19, 2020, fromhttp://www.seameo.org/vl/payutto/index.htm

PhraPaisal Visalo. (1999). *PhraDhammapitaka and the future of Buddhism*. Bangkok: Wuttitham Foundation for Education and Vipassana.

PhraUdomsittinayok (KumpholKunungkaro/Malai). (2016). Human resource development in Buddhist approach. *Journal Social Science, MCU*,5(2),387-395.

PhraWanchai Candasâro (Kothhanam). (2017). Behavioral development of prisoners as the buddhist approaches towards sangdhambambat program at the penitentiary in Amnatchareon Province. *Humanities and Social Sciences Journal, Ubon RatchathaniRajabhat University*, 8(1), 244-256.

Strategy and Plan Division. (2019). *Civil service workforce plan 2020-2022*. Bangkok: Department of Corrections, Ministry of Justice.